

LBRIS

We know
books

LIZ ROSENBERG

*The Moonlight
Palace*

*Poveste din
Singapore*

Ediție bilingvă

Traducere din limba engleză
de Oana Dușmănescu

forteen | 2024

ONE

Introducing the Palace

I have always lived in the crumbling Kampong Glam Palace. Istana Kampong Gelam. Because it is white, with rounded arches in a row, it has the look of an ancient wedding cake. It has always been falling apart, as long as I have known it. Even my nighttime dreams are always set inside the palace compound. Unlike friends and schoolmates, who share exciting flying dreams, where they sail away over the tiled rooftops through surging gray clouds beyond tiny Singapore, in my own dreams I skim low through the rooms of the palace, barely above the ground. I see the patterned carpets, the wooden floorboards worn to the smoothness of satin. But never have I risen above the level of the palace ceiling, not even in my dreams.

“This is a sign you are a realist,” said my Uncle Chachi. He said it with satisfaction, as if noting some rare form of genius within the family. I was only Agnes, an ordinary seventeen-year-old girl, the last of her line. But it was also true—realists are rare in our lineage.

The oldest Singaporean families are mixed up mutt-style like ours, with extended families living together for generations, even now in the 1920s. But the family history descended of Sultan Hussein Shah of Jahore is more complicated than most. These complications make our family a handy emblem of Singapore—not that anyone looks to us this way. It was best, as Uncle Chachi often reminded me, if they did not look too often or too closely. We were no longer supposed to be here. We continued

UNU

Prezentarea palatului

Am locuit dintotdeauna în palatul dărăpănat Kampong Glam. Istana¹ Kampong Gelam. Pentru că e alb, cu un șir de arcade rotunjite, seamănă cu un tort de nuntă de pe vremuri. Se năruie de când îl știu. Chiar și visele mele nocturne se petrec întotdeauna înăuntrul palatului. Spre deosebire de prietenii și colegii care au vise captivante, în care zboară peste acoperișurile din țigla, printre nori cenușii și învolburăți, dincolo de micul Singapore, eu, în visele mele, plutesc la mică înălțime prin încăperile palatului, foarte aproape de podea. Văd covoarele cu modele, dușumelele de lemn tocite și netede ca satinul. Dar niciodată nu am îndrăznit să mă ridic deasupra tavanului palatului, nici măcar în vis.

— Țsta e un semn că ești realistă, a spus unchiul meu Chachi.

A spus-o cu satisfacție, ca și cum ar fi remarcat o manifestare rară de geniu în cadrul familiei. Eu eram doar Agnes, o fată obișnuită de șaptesprezece ani, ultima din neamul ei. Dar era adevărat – realiștii apăreau rar în dinastia noastră.

Cele mai vechi familii din Singapore sunt metise, ca și a noastră, cu neamuri numeroase care trăiesc împreună de generații întregi, chiar și acum, în anii '20. Dar istoria familiei care descinde din sultanul Hussein, șah de Jahore, e mai complicată decât altele. Aceste complicații fac din familia noastră o emblemă a întregului Singapore – deși nu ne privește nimeni așa. Era mai bine, cum îmi amintea adesea unchiul Chachi, ca oamenii să nu se uite la noi prea des sau prea atent. Nu ar mai fi trebuit să ne aflăm aici. Rămăseserăm

¹ „Istana“ înseamnă „palat“ în malaeză, limba națională din Singapore (n. red.).

UBRIS | We know books

only because we occupied so tiny a corner of the British Empire that they had forgotten about us altogether. So we seldom spoke of our past. I learned things as children do—by a slip of the tongue, a phrase spoken in the heat of anger, an ear pressed to a door. I trained myself to be the keeper of our convoluted family history. Here, then, is the central cast of characters:

Uncle Chachi is actually my paternal great-uncle. He is my grandfather's youngest brother—a crucially important fact in this family history. He was and is the last living male heir. My paternal grandparents are both deceased, as are my mother and father. They died in the flu pandemic of 1918, along with several uncles and aunties, two cousins, and my older brother. It happened long ago, I tell my school chums; I was a child, too young to ride a two-wheel bike, too young to remember the details, I'm not the only one, and you needn't feel sorry for me. In fact, there are two other flu orphans in our school. Then I glare at my classmates, to make it clear that pity was not merely discouraged but forbidden.

Uncle Chachi's late wife was called Nei-Nei Up. Nei-Nei is Chinese for grandmother, but after my real paternal grandmother died, my great-aunt insisted on this moniker. Until I was fifteen, when she passed away, I had to address my great-aunt as Nei-Nei Up. This was galling to my maternal grandmother, who was called Nei-Nei Down because she lived downstairs with the British Grandfather. It made for many uncomfortable moments, this distinction between Nei-Nei Up and Nei-Nei Down.

"It is a bad thing," Nei-Nei Down would grumble. "They pretend it means nothing, but down means lower. I am treated like an underling in my own house, only because my husband cannot climb the stairs. What's more, she is not your true grandmother; she is merely your great-aunt. You should call her Nei-Nei Never-Was-and-Never-Will-Be."

Yet no one grieved harder when little Nei-Nei Up passed away—not even Uncle Chachi, the widower. Nei-Nei Down was fiercely inconsolable. She visited the Buddhist temple on Eng Hoon Street three times a day, lighting red candles and saying prayers. She lost so much weight she looked like a little white bird, swallowed up in the robes of mourning.

"She was my best friend!" Nei-Nei Down keened. "She was my Chinese sister, my little darling! No one will ever understand me as she did."

doar pentru că ocupam un colț atât de mic din Imperiul Britanic, încât englezii uitaseră cu totul de noi. Așa că rareori vorbeam despre trecutul nostru. Am aflat diverse lucruri așa cum fac copiii – o scăpare, o vorbă rostită la mânia sau trăgând cu urechea. M-am antrenat să fiu păstrătoarea istoriei întortocheate a familiei. Iată, așadar, personajele principale:

Unchiul Chachi este, de fapt, unchiul tatei. E fratele cel mai mic al bunicului meu – un fapt de o importanță crucială în această istorie de familie. El a fost și este ultimul moștenitor de sex masculin în viață. Bunicii mei paterni sunt amândoi decedați, la fel și mama și tatăl meu. Au murit în pandemia de gripă din 1918, laolaltă cu mai mulți unchi și mătuși, doi verișori și fratele meu mai mare. S-a întâmplat cu mult timp în urmă, le spun colegilor mei de școală; eram copilă, prea mică pentru a merge pe bicicletă, prea mică pentru a-mi aminti detaliile, nu sunt singura și nu trebuie să vă fie milă de mine. De fapt, în școala noastră mai erau doi copii orfani din cauza gripei. Apoi îi fixează pe colegi, pentru a arăta clar că mila nu era doar descurajată, ci interzisă.

Pe răposata soție a unchiului Chachi o chema Nei-Nei Sus. „Nei-Nei“ înseamnă „bunică“ în chineză, dar după ce mama tatălui meu s-a dus, strămătușa mea a insistat să-i spun așa. Până când a murit – eu având cincisprezece ani –, a trebuit să i mă adresez cu Nei-Nei Sus. Acest lucru o supăra teribil pe bunica din partea mamei, căreia i se spunea Nei-Nei Jos pentru că locuia la parter cu bunicul britanic. Această distincție între Nei-Nei Sus și Nei-Nei Jos a provocat multe clipe de tensiune.

— E ceva rău, bombănea Nei-Nei Jos. Toată lumea se prefăce că nu înseamnă nimic, dar „jos“ înseamnă inferior. Sunt tratată ca o slujnică în propria casă doar pentru că soțul meu nu poate urca scările. În plus, ea nu e bunica ta adevărată, ci doar o mătușă. Ar trebui să o numești Nei-Nei Care N-a Fost Și Nici Nu Va Fi.

Și totuși, nimeni n-a jelit mai mult când micuța Nei-Nei Sus a murit – nici măcar unchiul Chachi, care rămăsese văduv. Nei-Nei Jos era de neconsolat. Se ducea la templul budist de pe strada Eng Hoon de trei ori pe zi, aprinzând lumânări roșii și spunând rugăciuni. Slăbise atât de mult încât, în hainele de doliu, arăta ca o turturică albă.

— A fost cea mai bună prietenă a mea! se tânguia Nei-Nei Jos. A fost sora mea chineză, micuța mea scumpă! Nimeni n-o să mă înțeleagă ca ea.

IBRIS | We know books

This was probably true. Their passionate quarrels, their petty jealousies, their tender truces—no one in the household knew what to make of them. The two old women argued, fought, and made up together in a Peranakan Chinese language all their own, like the language of twins, and the rest of the family could make out only a word here and there—“gremlin” or “extreme beauty” or “monkey brains.”

Nei-Nei Down was lost for a time, without her nemesis. Her people, those of her generation, were dying out. And I kept forgetting that I no longer needed to call her Nei-Nei Down. She was now my one and only Nei-Nei. Still, the habit stuck.

“Nei-Nei D—dear,” I would say. Or “Nei-Nei D—darling.” But I could never pull it off.

“Never mind the endearments,” Nei-Nei would say, tapping hard on the back of my hand. Her fingertips reminded me of a woodpecker’s beak. “Just call me Nei-Nei. That’s easy enough to remember.”

And Grandfather, her husband, would chuckle softly. He was born and raised in the posh West End of London, in the nineteenth century. He still carried a brolly whenever he went outside, even when he was rolled out by Nei-Nei Down in his wooden wheelchair. She treated him like a precious baby. She never let him go out in the rain, though he carried a lifelong fondness for damp weather along with his umbrella. Most often, he ended up using it as a parasol against the hot Singapore sun.

British Grandfather was our most distinguished family member. I was foolishly, vainly proud of him. When he could still walk, he stood nearly six foot four in his stocking feet, which made him stand out shockingly in Singapore, where the people were short and small boned. I was named Agnes after his mother. Agnes was a strange name for a Singapore mixed breed like me. I am one-half Chinese, one-quarter Indian Muslim, and one-quarter British, so you can imagine what I look like. Dark-haired, petite, with a small mouth, strangely pale gold skin, and dark grayish eyes that changed with my mood and the weather. Singaporeans had trouble pronouncing the name Agnes, so it was shortened to Aggie. Not by British Grandfather, however. He remembered to call me Agnes even when he had forgotten everything else he had been, done, or wanted.

Probabil că era adevărat. Certurile lor pasionale, geloziiile lor meschine, armistițiile lor tandre – nimeni din casă nu știa ce să mai înțeleagă. Cele două bătrâne se certau, se încăierau și se împăcau într-un amestec de chineză și malaeză peranakan¹ numai al lor, ca un limbaj al gemenilor; restul familiei nu putea desluși decât câte un cuvânt, ici și colo – „aghiuță“ sau „frumusețe supremă“ sau „creier de maimuță“.

Nei-Nei Jos a fost pierdută o vreme, în lipsa inamiceii sale. Oamenii din generația ei se stingeau. Iar eu tot uitam că nu mai era nevoie să-i spun Nei-Nei Jos. Acum era singura mea Nei-Nei. Totuși, obiceiul a rămas.

— Nei-Nei J... jucăria mea dragă, spuneam. Sau: Nei-Nei J... juvaierul meu.

Dar nu-mi ieșea.

— Lasă alintăturile, spunea Nei-Nei, bătându-mă tare peste dosul palmei. Vârful degetelor ei îmi amintea de pliscul unei ciocănitore.

— Spune-mi doar Nei-Nei. Nu e greu de reținut.

Iar bunicul, soțul ei, chicotea încet. Se născuse și crescuse în stilatul West End din Londra, în secolul al XIX-lea. Își lua umbrela de câte ori ieșea din casă, chiar și atunci când era scos de Nei-Nei Jos în scaunul cu rotile făcut din lemn. Ea îl trata ca pe un copil prețios. Nu-l lăsa niciodată să iasă pe ploaie, deși el a păstrat toată viața, alături de umbrelă, pasiunea pentru vremea umedă. De obicei, sfârșea prin a o folosi împotriva soarelui fierbinte din Singapore.

Bunicul britanic a fost mereu cel mai distins membru al familiei noastre. Eram mândră de el în mod nebunesc și plin de vanitate. Când încă putea să meargă pe picioarele lui, avea aproape doi metri, ceea ce îl făcea să iasă în evidență în mod șocant în Singapore, unde oamenii erau scunzi și cu oase mici. Am fost botezată Agnes după mama lui. Agnes era un nume ciudat pentru o metisă ca mine în Singapore. Sunt jumătate chinezoaică, un sfert indiană musulmană și un sfert britanică, așa că vă puteți imagina cum arăt. Brunetă, micuță, cu gura mică, pielea aurie straniu de palidă și ochi de culoare cenușiu închis, care-și schimbă nuanța în funcție de starea mea de spirit și de vreme. Oamenilor din Singapore le era greu să pronunțe numele Agnes, așa că l-au scurtat: Aggie. Dar nu și bunicul britanic. Își amintea să-mi spună Agnes chiar și atunci când uitase tot ce fusese, făcuse sau își dorise vreodată.

¹ Limba vorbită de grupul etnic provenit din emigranții chinezi în Asia de Sud-Est (n. red.).

Once, he asked me if I was the pretty young nurse sent over by the hospital. Even then, he called me Agnes.

British Grandfather was the happiest member of our extended Kampong Glam family. Even when we were dead broke—and we always were—he seemed not to know it. His pale-blue eyes crackled with life, and he was always effusing over something that he'd seen through his bedroom window or up in the sky, or lying in the gutter of Arab Street.

One day, it was a stick of gum, wrapped in foil. Probably it had fallen out of the coat of some American. But I snuck it into the pocket of Grandfather's cashmere wrapper and made him promise not to put it in his mouth.

"Can't chew," he said, clicking his teeth at me with a grin. "False uppers."

"And lowers," I reminded him. British Grandfather cupped his hand protectively over the gum wrapped in his pocket, as if it were a pet.

The Istana Kampong Gelam, our palace, decrepit as it is, now and then houses a stray uncle or auntie or cousin who has left home, or suffered an extended domestic dispute, or has nowhere else to go. They could easily live in one of the smaller Kampong-style houses that surround the palace and make up the larger compound, but we Singaporeans like to crowd together. We never knew when we might stumble over an unannounced relative stirring pepper pot in the kitchen, or drawing a lavender-scented bath.

Kampong Glam Palace contained fourteen bedrooms; it was impossible to keep track of them all. The relatives were the nonpaying guests. Others were boarders, essential to the meager finances of our household. These boarders, too, came and went, but with more regularity.

That November, our paying guests consisted of three young men. Uncle Chachi rented only to males. I'd argued forcefully about this with him, but so far it had been to no avail.

"Men are more trustworthy," he told me.

"Ha!" said Nei-Nei Down.

I think he hoped one of them would turn out to be a prince who would ask for my hand in marriage. That did not seem likely. One of our boarders, an old childhood friend, was Dawid, a plump Raffles schoolmate, whose parents had given up their business here, returned to India, and allowed him to finish his education in Singapore.

Odată m-a întrebat dacă sunt asistenta tânără și drăguță de la spital. Chiar și atunci mi-a spus Agnes.

Bunicul britanic era cel mai vesel membru al familiei noastre extinse din Kampong Glam. Chiar și atunci când eram săraci lipiți – adică mereu –, părea să nu bage de seamă. Ochii lui de un albastru palid scânteiau plini de viață și mereu era entuziasmat de ceva ce văzuse pe fereastră, pe cer sau într-un șanț de pe Arab Street.

Într-o zi, a văzut o lamă de gumă de mestecat, învelită în folie de aluminiu. Probabil căzuse din haina vreunui american. Dar eu i-am strecurat-o în buzunarul halatului de cașmir și l-am făcut să promită că n-o va băga în gură.

— Nu pot mesteca, a clămpănit el, rânjind. Ția de sus sunt falși.

— Și ăia de jos, i-am reamintit eu.

Bunicul britanic și-a strâns protector palma peste guma din buzunar, ca și cum ar fi fost un animăluț de companie.

Istana Kampong Gelam, palatul nostru, așa păraginit cum e, mai găzduiește câte un unchi, o mătușă ori un văr rătăcit care a plecat de acasă, trece printr-o dispută casnică sau nu are unde să se ducă. Ar putea locui într-una dintre casele construite în stil *kampong*¹ care înconjoară palatul și fac parte din complex, dar nouă, singaporezilor, ne place să ne înghesuim. Nu știi niciodată când poți da peste o rudă neanunțată care amestecă tocana în bucătărie sau își face o baie cu lavandă.

Palatul Kampong Glam avea paisprezece dormitoare; era imposibil să le ținem evidența. Rudele erau oaspeții care nu plăteau. Alții erau chiriași, esențiali pentru finanțele reduse ale gospodăriei noastre. Și ei veneau și plecau, dar cu mai multă regularitate.

În luna noiembrie a aceluși an, chiriașii noștri erau trei tineri. Unchiul Chachi închiria doar bărbaților. Mă certasem cu el în legătură cu asta, dar fără niciun rezultat.

— Bărbații sunt mai demni de încredere, îmi spunea el.

— Ha! făcea Nei-Nei Jos.

Cred că spera ca unul dintre ei să fie un prinț care să mă ceară de soție. Puțin probabil. Unul dintre chiriașii noștri, un vechi prieten din copilărie, era Dawid, un coleg plinuț de la Raffles. Părinții lui își lichidaseră afacerile aici, se întorseseră în India și îi îngăduiseră să-și termine studiile în Singapore.

¹Termen pentru „așezare“ sau „sat“ în limba malaeză (n. red.).

No doubt they bragged back home that their son lived in a palace—never mind the peeling wallpaper, the chipped cornices, or the roof that leaked like a colander. Dawid was no trouble, though his appetite was prodigious. This only endeared him more to Nei-Nei Down, the family cook.

“I do not trust a man who does not eat,” she would say, looking pointedly at skinny Uncle Chachi.

Another of our palace boarders was Wei, a quiet Chinese student at King Edward College of Medicine. Despite all of his medical training, Wei did not want to become a doctor. He lived in the hope that the newly established Raffles College might someday offer a degree in mechanical engineering. His passion, if so it might be called, was the designing and building of bridges.

Our last and newest boarder was a sullen young Muslim named Omar Wahlid. He is not a student, nor does he work. Even Uncle Chachi cannot coax a word of explanation out of him. Therefore, he is charged the highest rate in the household.

Our family’s survival depends upon these three boarders, on British Grandfather’s military pension, and on the still smaller pension Uncle Chachi inherited through his honored ancestor, the Sultan Hussein Shah of Jahore. The pension was long ago officially rescinded by the Crown, and yet the check continues to arrive each month, by way of some fortunate government inefficiency. Eventually, it must stop altogether. We know this, but we pretend not to know.

Prices jump up and up, while our resources stay the same. We economize as best we can. No one complains. We have gone from nobility to genteel poverty to near-desperation in a few generations. We buy only the cheapest cuts of meat and the scavenger fish that other people scorn. Chiefly we survive on rice and the vegetables we grow at the back of the palace, where no one can see. Nei-Nei Down dresses in a way one would most kindly call shabby. Uncle Chachi has given up cigars and coffee. British Grandfather is reduced to wearing only his robe and slippers, bent and folded at the heels. I do not dare ask for a new school uniform, though the old one has grown scandalously short. We have let go all but the most essential servants—and kept those few that remain only out of pity. Without our help they would be homeless and destitute. A few months ago, one of them passed away, leaving the elderly Sanang the only housemaid living under our roof. We paid for the funeral ourselves,

Fără îndoială că se laudau acasă că fiul lor locuia într-un palat – nu contau tapetul scorojit, cornișele ciobite sau acoperișul prin care ploua. Dawid nu făcea probleme, deși avea un apetit uimitor. Pentru asta îi era și mai drag lui Nei-Nei Jos, bucătăreasa familiei.

— Nu am încredere în bărbații care nu mănâncă, spunea ea, uitându-se țintă la unchiul Chachi, care era slăbănog.

Un alt chiriaș al palatului nostru era Wei, un chinez liniștit, student la Facultatea de Medicină King Edward. În ciuda pregătirii sale medicale, Wei nu voia să devină doctor. Spera ca nou-înființatul Colegiu Raffles să-i ofere într-o zi o diplomă de inginer mecanic. Pasiunea lui, dacă se poate spune așa, erau podurile – să le proiecteze și să le construiască.

Cel mai recent chiriaș al nostru era un tânăr musulman încruntat, pe nume Omar Wahlid. Nu e student și nici nu lucrează. Nici măcar unchiul Chachi nu reușește să scoată de la el vreo explicație. Prin urmare, i se percepe cel mai mare tarif.

Supraviețuirea familiei noastre depinde de acești trei chiriași, de pensia militară a bunicului britanic și de pensia și mai mică pe care unchiul Chachi a moștenit-o de pe urma onorabilul său strămoș, sultanul Hussein, șah de Jahore. Pensia a fost de mult anulată de autoritățile Coroanei, dar cecul continuă să sosească în fiecare lună, din cauza unei fericite erori guvernamentale. Într-o bună zi, va înceta cu totul. Știm asta, dar ne prefacem că nu știm.

Prețurile tot cresc, în timp ce resursele noastre rămân aceleași. Facem economie cât putem. Nimeni nu se plânge. În câteva generații am trecut de la nobili la scâpătați și apoi la aproape desperați. Cumpărăm doar cele mai ieftine bucăți de carne și peștele necrofag pe care ceilalți îl disprețuiesc. În principal, supraviețuim cu orez și cu legumele pe care le cultivăm în spatele palatului, unde nu vede nimeni. Nei-Nei Jos se îmbracă într-un mod care s-ar putea numi, cu multă bunăvoință, neîngrijit. Unchiul Chachi a renunțat la trabucuri și la cafea. Bunicul britanic poartă doar halatul și papucii scâlțiați și îndoiiți la călcăie. Nu îndrăznesc să cer o uniformă nouă, deși cea veche mi-a rămas scandalos de scurtă. Am păstrat doar servitorii esențiali – și asta numai din milă. Fără ajutorul nostru, ar fi rămas săraci și fără adăpost. În urmă cu câteva luni, una dintre slujnice a murit, făcând ca bătrâna Sanang să fie singura menajeră care ne-a mai rămas. Am plătit noi înmormântarea,

scraping together our last dollars and coins to do so. The gardener comes and goes as he pleases, mostly out of pity. His paying job is on the other side of the island.

In short, our days under the leaking roof of the Kampong Glam Palace are numbered, and each of its residents—with the possible exception of British Grandfather—knows that fact only too well. Time, the great deceiver, is no longer on our side.

strângând ultimele monede din buzunare. Grădinarul vine și pleacă după bunul plac, tot din milă. Are o slujbă plătită în celălalt capăt al insulei.

Pe scurt, zilele noastre sub acoperișul găurit al Palatului Kampong Glam sunt numărate, iar fiecare dintre locuitorii acestuia – cu excepția bunicului britanic – știe asta prea bine. Timpul, maestrul înșelătoriei, nu mai este de partea noastră.

TWO*In Which I Relate the Family History,
Making Some of It Up as I Go*

Singapore was the smallest British Commonwealth state in Asia. I do not say this to brag, and yet tininess seems as much of a marvel as immensity. It takes energy for something so small to preserve itself. If not for the British Empire, Singapore might have been a crumb of land brushed off into the waters that surround it on every side. Or, more likely, it would have been swallowed by the Malay Kingdom a mere two kilometers north across the narrow Johor Strait.

Like all Singaporean children, I was taught at an early age to heartily thank the English gentleman, Sir Stamford Raffles, who saved the Singaporeans from themselves. I knew a few homely facts, never discussed in our history books. These secrets came down my own ornately curved and twisting family line. For family stories are never as direct as history books, and therefore they are more true.

I had never heard my own history, only overheard it. "Why stir the hornet's nest?" said Uncle Chachi. Perhaps I had invented a past. I had heard things whispered and hinted at, invented, revised, and argued behind closed doors. But even doors made of tamarind wood were not thick enough to fool a child's sharp ears. Children live by their sense of hearing. And I, Agnes Hussein, the orphan, had developed better listening skills than most. Let's agree right here at the outset that memory is made up of one part perception, one part intuition, and one part pure invention.

DOI*În care povestesc istoria familiei,
născocind o parte din ea pe parcurs*

Singapore a fost cel mai mic stat din Comunitatea Națiunilor Britanice din Asia. Nu spun asta ca să mă laud; totuși, dimensiunile infime pot fi la fel de uimitoare ca imensitatea. E nevoie de multă energie pentru ca un spațiu atât de mic să dăinuie. Dacă n-ar fi existat Imperiul Britanic, Singapore ar fi putut deveni un petec de pământ prăbușit în apele care-l înconjoară din toate părțile. Sau, și mai probabil, ar fi fost înghițit de Regatul Malay, aflat la doar doi kilometri spre nord, dincolo de Strâmtoarea Johor.

La fel ca toți copiii din Singapore, am fost învățată de la o vârstă fragedă să-i mulțumesc din toată inima gentlemanului englez Sir Stamford Raffles, care i-a salvat pe singaporezi de ei înșiși. Știam câteva lucruri niciodată dezbătute în manualele noastre de istorie. Aceste secrete proveneau din arborele meu genealogic sucit și întortocheat. Pentru că poveștile de familie nu sunt niciodată la fel de directe ca lecțiile de istorie și, prin urmare, sunt mai veridice.

Nu-mi aflasem niciodată propriul trecut, ci doar îl auzisem din întâmplare.

— De ce să stârnești cuibul de viespi? spunea unchiul Chachi.

Poate că inventasem eu însămi un trecut. Auzisem lucruri șoptite și sugerate, inventate, revizuite și dezbătute în spatele ușilor închise. Dar nici măcar ușile din lemn de tamarin nu erau suficiente pentru a păcăli urechile ascuțite ale unui copil. Copiii trăiesc auzind lucruri. Iar eu, Agnes Hussein, orfana, îmi dezvoltasem talentul de a asculta mai mult decât alții. Haide să convenim de la început că memoria e alcătuită din percepție, din intuiție și din pură invenție.